

15. Шевчик Б.М. Функціональна типологізація соціалістичних економічних систем// Вісник львівської комерційної академії. Т. 3. – Львів: Коопосвіта, 1998. – С. 385.
16. Гальчинський А. Теорія грошей. – К.: Основи, 1998. – 413.
17. Мальтус Т.Р. Опыт закона о народонаселении// Антология экономической классики. Т. 2. – М.: Эконов, 1993. – С. 5-136.
18. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т. 1. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – 485 с.
19. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т. 2. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – 310 с.
20. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т. 3. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – 315 с.
21. Миль Дж. Основы политической экономии. Т. 3. – М.: Прогресс, 1980. – С. 447.
22. Миль Дж. С. Основы политической экономии. Т. 1. – М.: Прогресс, 1980. – 495 с.
23. Миль Дж. С. Основы политической экономии. Т. 2. – М.: Прогресс, 1980. – 480 с.
24. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов// Антология экономической классики. Т. 1. – М.: Эконов, 1993. – С. 79-396.
25. Дзюбик С., Ривак О. Основы економічної теорії. – К.: Основи, 1994. – 336 с.
26. Долан Эдвин Дж., Линдсей Джейвид Е. Макроэкономика. – С. – Пб.: АО "Санкт-Петербург оркестр", 1994. – 455 с.
27. Долан Эдвин Дж., Линдсей Джейвид Е. Микроэкономика. – С. – Пб.: АО "Санкт-Петербург оркестр", 1994. – 455 с.
28. Дорнбуш Рудігер, Фішер Стенлі. Макроекономіка. – К.: Основи, 1996. – 814 с.
29. Макконнелл Кемпбелл Р., Брю Стенлі Л. Макроекономіка. Аналітична економія. – Львів: Просвіта, 1997. – 671 с.
30. Макконнелл Кемпбелл Р., Брю Стенлі Л. Економікс. Принципы, проблемы и политика. Т. 1. – М.: Республика, 1992. – 399 с.
31. Михасюк І.Р., Залога З.М., Сажинець С.Й. Державне регулювання перехідної української економіки. – Львів: ЛДУ, 1998. – 46 с.
32. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки. – Львів: Українські технології, 1999. – 640 с.
33. Ойкен Вальтер. Основные принципы экономической политики. – М.: Прогресс-Универс, 1995. – 496 с.
34. Пиндайк Роберт, Рибинфельд Даниэль. Макроэкономика. – М.: Экономика-Дело, 1992. – 510 с.
35. Туган-Барановський М.І. Політична економія. Курс популярний. – К.: Наук. думка, 1994. – 263 с.
36. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. – М.: Дел ЛТД, 1995. – 864 с.
37. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – 488 с.
38. Башнянин Г.І. Деякі проблеми становлення нової економічної системи в Україні// Київська церква, 1999, № 5. – С. 62-66.
39. Грабинський І.М. Еколого-економічна система: порівняльний аналіз. – Львів: НТШ, 1997. – 240. 8.
40. Політична економія: структура і програма курсу для студентів економічних спеціальностей/ За ред. професора Башнянина Г.І. – К.: ІЗМН, 1998. – 84 С. 27, 58, 37.
41. Башнянин Г.І., Загорський В.С. Зав'ялова О.Р. Про сучасну інтерпретацію предмету економічних наук і їх єдність// Аудиторська діяльність в умовах становлення ринкових економічних відносин. – Львів: ЛКА, 1995. – С. 162-170.
42. Башнянин Г.І., Середа А.Р., Шевчук Є.С. До питання про принципи структуризації економічної теорії// Конференція професорсько-викладацького складу і аспірантів академії. – Львів: ЛККА, 1999. – С. 93-98.
43. Економічна теорія: концепція підготовки студентів з економічної теорії в економічному вузі/ За ред. професора Башнянина Г.І. – К.: ІСДО, 1995. – 87 с.
44. Дубовий Б.В. Про структуру виробничих систем і проблему виміру інтегральної ефективності їх функціонування// Соціально-економічні дослідження у перехідний період. Вип. Х. Використання статистичних методів (регіональний аспект). Щорічник наукових праць. – Львів: ІРД НАН України, 1999. – С. 66-70.
45. Башнянин Г.І., Герцунь М.П., Коцупей В.М. Функціонування чистої фінансової системи у перехідній економіці України// Проблеми реформування економіки України в умовах транзиції. – Харків, 1998. – С. 136-137.
46. Башнянин Г.І., Копич І.М., Рехлецький Є.А. Фінансові економічні системи: проблеми типологізації і структуризації// Промислово-фінансові групи в Україні: проблеми

створення, становлення та розвитку. Вісник № 317 Державного університету "Львівська політехніка" – Львів: ДУЛП, 1997. – С. 90-106.

47. Гроші та кредит/ За ред. Б.С. Івасіва. – К.: КНЕУ, 1999. – 404 с.
48. Долан Эдвин Дж., Кэмпбелл Колин Д., Кэмпбелл Розмари Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – М.-Л., 1991. – 448 с.
49. Нікбахт Ейсан, Гроппеллі Анжеліко. Фінанси. – К.: Основи, 1993. – 383 с.
50. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов// Антология экономической классики. Т. 1. – М.: Эконов, 1993. – С. 79-396.

УДК 336.2 Доц. Р.Л. Хом'як, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка";
ст. викл. В.М. Крочук – МАУП Прикарпатська філія

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ФРАХТОВИХ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КАПІТАЛУ

Зосереджено увагу на проблему, що виникає між інвесторами закордонних фірм та державних інституцій, зокрема з податковою службою. Визначено вирішення проблеми.

*Doc. R.L. Homyak – National University "L'viv polytechnic";
Senior teacher V.M. Krochuk – Inter-regional Academy of personnel management*

The taxable legislation transport operations with using of investment fund

Particularly taxable service concentrates on the problem which appears between institutes of foreign firms and governmental institutions, and on the ways of its decision.

Присутність іноземних інвесторів в Україні вже не є чимось надзвичайним чи особливим. З кожним роком зовнішні інвестиції відіграють дедалі помітнішу роль в економічному житті України – як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях.

У численних статтях науковців, практиків інвестиції порівнюються з двигуном економіки, генератором економічного розвитку та каталізатором інновацій. Однак, в подальшому вивченні суті інвестиційного процесу, зазначимо, що дана діяльність не є такою одноплановою, як це виглядає на перший погляд. Особливо це стосується роботи з іноземними інвесторами та іноземними інвестиціями. Західний підприємець не лише інвестує в Україну свої кошти – він планує отримати певний прибуток, а відтак має свій інтерес, який прагне всіляко відстояти. І не завжди такий захист є відкритим і чесним. Інколи доводиться мати справу із суперечливими проблемами та неадекватними оцінками.

Потрібно знати, що іноземна інвестиція – це та частина капіталу (обігових коштів підприємств), яка у країні походження не йде на споживання (не витрачається на заробітну плату, дивіденди, поповнення банківських активів інвестора), а вкладається у підприємницьку діяльність за кордоном, що оздоровлює українську економіку. Вкладаючи кошти за кордон, особливо в країну із перехідною економікою, іноземні інвестори стикаються з ризиками, як з боку фіскальних, так і з боку адміністративних органів.

Основною причиною експорту прямих іноземних інвестицій є прагнення західних підприємців розмістити свій капітал у тій державі, де він, на їхню дум-

ку, приносить найбільший зиск. У цьому сенсі виділяються такі пріоритети багатьох інвесторів, як диверсифікація ризиків, скорочення сукупного рівня оподаткування компанії, що проявляється у пошуку податкових ніш і відповідних форм ціноутворення (наприклад, трансфертного, котре здійснюється в межах однієї корпорації), зменшення сумарних витрат виробництва тощо.

Економічними дослідженнями, які проводилися під егідою економічних служб ООН, показали, що основними причинами інвестування закордонном для західних фірм є:

- забезпечення доступу до необхідних ресурсів;
- насиченість ринку;
- використання ефекту масштабу. Чим більшими є обсяги виробництва компанії в межах глобалізованої світової економіки, тим дешевшим стає розповсюдження та збут її товарів;
- подолання протекціоністських торговельних бар'єрів, що існують у країнах, в які здійснюються інвестиції (за умови, що ринки збуту у цих державах є достатньо місткими та привабливими);
- технологічні, кваліфікаційні та організаційні переваги на ринках країн, у які інвестується капітал. Вони дозволяють успішно конкурувати з місцевими виробниками, нарощувати обсяги збуту та прибутковості компанії;
- венчурні переваги, які полягають у можливості інвестування відносно невеликих сум у підприємство за кордоном, в тому числі й у країнах з перехідною економікою, де виробничий і технологічний потенціал є відносно високим, з можливістю подальшого продажу цього підприємства та отримання т.зв. "венчурного прибутку";
- франчайзингові переваги, які дозволяють розширювати участь в отриманні прибутків за кордоном за рахунок здійснення у формі передачі певного бренду чи торгової марки з відповідним досвідом налагодження та організації виробництва, зокрема у країні, котра йде назустріч.
- зменшення транспортних і накладних витрат на переміщення товарів, обслуговування маркетингової мережі, проведення фінансових трансакцій шляхом налагодження виробництва у місцях знаходження сировинних ресурсів чи поблизу ринків збуту [3].

У процесі своєї інвестиційної діяльності закордонним фірмам, як правило, доводиться одночасно враховувати інтереси відразу декількох груп зацікавлених осіб. По-перше, – це акціонери, по-друге, це наймані працівники, по-третє, це власники та засновники, по-четверте, – споживачі, по-п'яте, державні інституції, що прагнуть збільшити обсяги податкових надходжень і обов'язкових платежів до державного бюджету.

Під час реалізації інвестиційного проекту найчастіше проблеми виникають у спілкуванні з представниками таких специфічних інституцій як податкова інспекція, митна служба, пожежна охорона, санітарна служба. Близько 30 % опитаних Інститутом Реформ держслужбовців вважають, що зусилля місцевих органів влади щодо залучення інвестицій "перекреслюються" діями регуляторних органів, зокрема податкової адміністрації. Більшість проблем в інвесторів виникає не через "злісні" порушення законодавства, а у зв'язку з неоднозначністю формулювання положень нормативно-правових актів (особливо підзаконних актів). Позиція контролюючих органів при виникненні таких спірних ситуацій, як правило є діаметрально – протилежною до аргументів бізнесу [4].

Законом України від 24.12.2002р. №349-IV "Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" внесено ряд змін щодо визначення термінів, що застосовуються до господарських операцій в цілях оподаткування податком на прибуток [1].

Згідно з п.1.35 ст.1 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств", введено термін "фрахт" – це винагорода (компенсація), що сплачується за:

- перевезення вантажів та пасажирів морськими та повітряними суднами;
- перевезення вантажів залізничним або автомобільним транспортом;
- найм або піднайм судна або транспортного засобу (їх частина) для цілей перевезення.

При цьому базою для оподаткування є базова ставка такого фрахту, а особою, уповноваженою стягувати цей податок та вносити його до бюджету, є резидент, який виплачує такі доходи, незалежно від того, чи є він платником цього податку чи ні, а також чи є він суб'єктом спрощеного оподаткування чи ні [1].

Часто інвойси нерезидентів містять окремий рядок із зазначенням вартості фрахту, що загрожує оподаткуванням цієї суми за ставкою 6 %. Державні податкові органи наявність цієї проблеми визнають, але шлях вирішення до кінця не визначений. За умови доставки товару продавцем за договором купівлі-продажу при не укладанні договору перевезення фрахтова послуга не надана. Таким чином, не виникає і об'єкта оподаткування згідно з Законом про прибуток [7]. Необхідно врахувати, що міжнародні угоди, ратифіковані Верховною Радою України, мають інші правила оподаткування, виходячи з їх пріоритетного значення [2].

Таким чином, існує конфлікт інтересів між інвестиційною діяльністю закордонних фірм та державними інституціями, що прагнуть збільшити обсяги податкових надходжень і обов'язкових платежів до державного бюджету. Суперечливість інтересів вимушує компанії шукати компромісу, що ускладнює процес прийняття рішення з приводу вкладення капіталу на українському ринку. На наш погляд, необхідна цілеспрямована робота з інвесторами для сприяння подальшого розвитку ринку транспортних послуг і більш масштабного залучення коштів в економіку України, що значною мірою залежить від державного законодавства.

Література

1. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємства" № 349-IV від 24.12.2002р.
2. Лист ДПАУ від 27.06.2003р. № 10205/7/15-1317 "Про доходи нерезидентів".
3. Програма Інституту Реформ "Роль регіональної та місцевої влади у процесі залучення іноземних інвестицій". – Київ, 2003 р.
4. Програма Інституту Реформ "Практичні аспекти інвестиційної політики на місцевому рівні". – Київ, 2003 р.
5. Порядок подання звітів про виплачені доходи, утримання і внесення до бюджету податку на доходи нерезидентів, затверджений наказом ДПАУ від 29.03.02р. № 140.
6. Батишев В. Податок на доходи нерезидентів: виправлення помилок і штрафні санкції// Бухгалтерія, 2003, № 25.
7. Михайленко Д. Фрахт! Податок?// Бухгалтерія, 2003, Семінари газети "Бухгалтерія".